

Scènes uit een niet-bestaand verhaal

Alledaagse situaties, de wereld om haar heen... Aafke Ytsma schildert momenten en laat het aan de kijker over wat 'daarna' gebeurt.

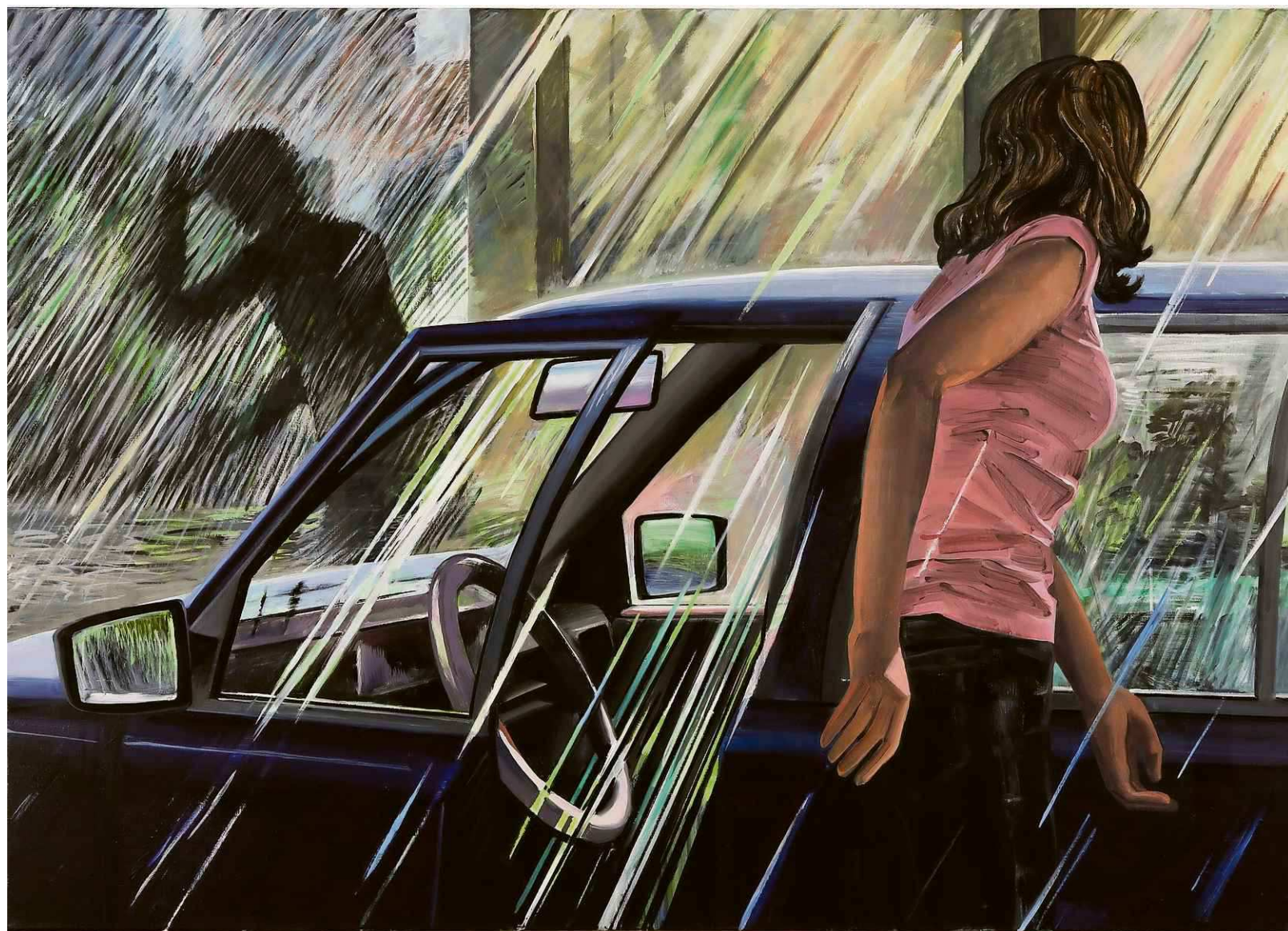
GITTE BRUGMAN

In 2014 wandelde Aafke Ytsma uit Leeuwarden haar *Walk of Art* van Pieterburen naar Nice. Op deze reis maakte ze aquarellen van haar omgeving, zoals schilders dat in de eeuwen voor haar hadden gedaan. Landschappen zonder mensen. Naarmate ze zich meer verdiepte in haar omgeving, vielen haar kleine variaties op en zag ze steeds meer aspecten waar ze aandacht aan kon besteden: een ander soort boom, lichtval of hoogteverschil in het landschap.

Na haar reis wilde ze meer. „Ik wil meer de wereld van de stad, de hedendaagse tijd verbeelden”, zegt ze. Ze ging op zoek naar een manier waarop ze dat kon doen en verdiepte zich in de beeldtaal van de film, video en strips. Hieruit volgde de serie *A portrait*, portretten in olieverf met de naam van een stad: Berlijn, Pittsburg, Tokyo. Het ging om geanonimiseerde gezichten, soms zonder gelaatstreken, maar toch ook intiem door de setting waarin de personen zich bevinden. Heel close, of slapend.

Ze maakte nog een paar uitstapjes. Naar de houtsnede bijvoorbeeld. Met B.C. Epker reisde ze naar Cyprus, op zoek naar de *genius loci* (de geest van een plaats) op de plekken waar ze stopten. Opnieuw ontstond een serie.

En in deze eerste solotentoonstelling *Settings* laat ze opnieuw een reeks zien, eigenlijk twee. „Met mijn

Een van de schilderijen van Aafke Ytsma. „De scènes zijn als film stills, uit hun verband getrokken.”

zus Ankie ben ik een onbespoten groentetuin begonnen, die biedt veel inspiratie.” Het leidde tot een serie portretten van mensen die op hun knieën in de aarde onkruid wieden, slakken rapen en prei oogsten. Schilderijen die in de verte doen denken aan de verheerlijking van arbeiders in socialistische landen, al wil Ytsma geen politiek standpunt uitdragen.

Daarnaast schilderde ze scènes waarin de auto een belangrijke rol speelt. Opnieuw is ze dichtbij, lijken de figuren hoofdrolspelers in een speelfilm. „De auto is heel alledaags, maar biedt heel veel schilderachtige elementen. De ruimte van de auto zelf, reflectie op het raam, lichtval...” Opnieuw heeft ze geschilderd wat ze tegenkomt, al zet ze de werkelijkheid soms naar haar hand. „Soms zie ik iets dat een herinnering oproept. Of ik vind beeldmateriaal dat ik gebruik. Ik onderzoek de verschillende

aspecten van zo'n situatie en daaruit ontstaat een serie.”

Onlangs zag ze een film waarin vier personen in een auto reisden. „O, dat heb ik nog niet geschilderd!”, bedacht ik. Ik ging proberen me te herinneren of ik zelf al eens met een groep in een auto zat... Uit die film 'leen' ik dan bijvoorbeeld de lichtval, het beeld vul ik verder vrij in.”

De scènes in auto's zijn universeel, heel herkenbaar. „Ze zijn als film stills, uit hun verband getrokken. Je voelt de aanwezigheid van een verhaal, maar dat is verder aan de kijker. Vandaar de titel *Settings*.”

Ytsma voelt verwantschap met andere schilders en herkent bij hen het gebruik van een universele beeldtaal. Enthousiast: „Giotto bijvoorbeeld. Hij schildert Judas die Jezus verraadt. Judas wijst met zijn duim naar achteren, zo van 'daar staat hij'. Dat begrijpt iedereen.”

Dat ze weer in olieverf werkt heeft

De figuren lijken hoofdrolspelers in een speelfilm

diverse redenen. „Het leent zich voor andere dingen dan aquarel. In aquarel vloeit de toets weg. Met olieverf kun je veel beter stof uitdrukken.” Haar toets zien bezoekers terug in het behang dat ze op een aantal plekken in Melklokaal heeft opgehangen. Het zijn risoprints van verschillende dessins, die ze heeft geschilderd. „Je herkent mijn hand erin.” Behalve dan deze herkenning, levert het ook een meer fysieke, tactiele ervaring op. „Een schilderij is meer dan een venster waar je voor staat. Als ik verf zie omrollen, geeft dat een bepaald gevoel. Dat heb ik

ook als ik naar andermans werk kijk, en daarin zie hoe die persoon zijn streken heeft gezet. Met dat behang hoop ik die fysieke ervaring te versterken.”

Midden in de zaal hangt het doek dat beide reeksen met elkaar verbindt. Twee mensen op de achterbank van een auto, met op hun schoot bakken met jonge plantjes. Op weg naar de opening van de expositie? Had zomaar gekund, want afgelopen zondag serveerde Ytsma hapjes met kiemgroente uit eigen tuin.

Heerenveen - Melklokaal voor hedendaagse kunst: Heremaweg 20-1, vr en zo 13-17 u, t/m 22 dec, www.melklokaal.nl, www.aafkeytsma.nl. Tegenlijk met *Settings* is boven in ROOM de video-installatie *Going nowhere* van Thijs Linssen en in TANK NY *Reflections* van Martin de Jong.

Fries Verzetmuseum drie weken gesloten

LEEUWARDEN Het Fries Verzetmuseum gaat vanaf maandag drie weken dicht. De vaste presentatie wordt aangepast en de tentoonstellingsteksten worden voortaan in vier talen aangeboden. Ook komt er ruimte voor projecten wegens 75 jaar vrijheid in Friesland. De laatste zaal komt in het teken te staan van de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens. Het Verzetmuseum is daarmee klaar voor het herdenkingsjaar 2020 en de toekomst. Op 21 december, de eerste dag van de kerstvakantie, opent het vernieuwde museum zijn deuren.

Open Stal bekroond als Parel van Platteland

OLDEBERKOOP Kunstroute Open Stal in Oldeberkoop is beloond met de Henk Aalderink-prijs. Met de prijs (2500 euro) belooft de vakjury de organisatie die „onderscheidend is in zijn soort met de kracht telkens actueel te zijn”. De prijs is door P10 (netwerk van grote plattelandsgemeenten) in het leven geroepen om te laten zien dat het platteland bruist. Open Stal mag zich dit jaar – net als negentien andere geselecteerde evenementen of instellingen – Parel van het Platteland noemen. Hiervan komt een boekje met routekaart.

Oleg Sentsov FOTO EPA

Sacharovprijs voor cineast Sentsov

MOSKOU De Oekraïense cineast Oleg Sentsov heeft gisteren, nu hij is vrijgelaten uit de gevangenis in Rusland, de Sacharovprijs in ontvangst genomen. Dat is de belangrijkste mensenrechtenprijs van de Europese Unie. Wegens zijn kritiek op de annexatie van de Krim door Rusland in 2014, werd Sentsov tot twintig jaar cel veroordeeld. Hij kwam vrij door een gevangenenruil tussen Moskou en Kiev. Sentsov nam de prijs, bedoeld ter ondersteuning van 'vrijheid van denken', in ontvangst in het Europees Parlement te Straatsburg.

Nog drie kandidaten voor Piter Jelles Prijs

LEEUWARDEN Er zijn nog drie kandidaten voor de Piter Jellesprijs voor de Letteren. De jury koos voor dichteres Elske Kampen, het Bildtse poëzieproject Poetic Potatoes en schrijfster Jannie Regnerus. De winnaar wordt op 9 december bekendgemaakt tijdens een bijeenkomst op het stadhuis in Leeuwarden. De literaire prijs (een geldbedrag van 2500 euro) wordt eens in de vier jaar uitgereikt. Vorige winnaars waren Nyk de Vries (2016), Aggie van der Meer (2011), Nynke Laverman (2006) en Tineke Steenmeijer-Wielenga (2002).